

Deklarerandet av alkoholhalten i förpackningspåskriften

8.2.2005 Dnro 71/43/2005

Eftersom den förnyade förordningen beträffande livsmedels förpackningspåskrifter trädde i kraft 1.1.2005, uppdaterade Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral (Produkttillsynscentral, STTV) sina direktiv om förpackningspåskriften för alkoholdrycker. Detta direktiv upphäver det av Produkttillsynscentralen 13.4.2004 (Dnro 32/43/2004) angivna motsvarande direktiv.

Stadganden om deklarerandet av alkoholhalten

Alkoholdryckens förpackningspåskrifter regleras i förordningen om förpackningspåskrifter för livsmedel till den del därom inte bestäms i annan lagstiftning (Handels- och industriministeriets förordning om förpackningspåskrifter för livsmedel 1084/2004). De obligatoriska påskrifterna inkluderar alkoholhalten i ett livsmedel, om den i fråga om flytande livsmedel är högre än 1,2 volymprocent (6 §, punkt 12).

Alkoholhalten deklareraras med högst en decimal noggrannhet (kommissionens direktiv 250/87 om deklarerandet av alkoholhalten i volymprocent i dryckens påskrifter beträffande alkoholdrycker avsedda för försäljning till konsumenter, artikel 2). För tydlighet bör alkoholhaltssiffran alltid följas av uttrycket "vol.%". Framför siffran kan även ordet "alkohol" finnas eller förkortningen "alk.". Alkoholhalten som skall uppges bör fastställas vid +20 °C (artikel 2). Alkoholdrycksförpackningar är en del av den säljfrämjande verksamhet som riktas till konsumenter. De siktar på att väcka uppmärksamhet hos konsumenter och på att skilja produkten från övriga produkter. Etiketten har dock en informerande funktion men fungerar även som reklam. Följaktligen bör alkoholdrycketiketter fylla alkohollagens (1143/1994, 33 § 2. mom, punkt 7) krav om att reklam för svaga alkoholdrycker, indirekt reklam eller annan säljfrämjande verksamhet riktad till konsumenter inte skall vara vilseledande.

Permanent påskrifter bör göras på ett fritt synligt ställe med tillräckligt stora siffror och bokstäver så att påskrifterna enkelt kan läsas och förstås (förordning om förpackningspåskrifter för livsmedel 3 §). Påskrifter skall urskiljas från bakgrunden, och förpackningens dekorerings, utseende eller förpackningsteknik får inte minska påskrifters läsbarhet, klarhet eller iakttagbarhet.

Särskild uppmärksamhet skall fästas vid påskrifternas iakttagbarhet när det gäller alkoholdryck som även finns som alkoholfri variant på marknaden (till exempel alkoholfria viner, cider, öl och läskedrycker). Då bör påskriften om alkoholhalten göras så att den inte vilseleder konsumenten om att det är frågan om en alkoholhaltig dryck. För tydlighet bör alkoholhaltssiffran finnas i samma blickfält som varunamnet.

Ifall etablerade symboler associerade med starka alkoholdrycker används på etiketter för svaga alkoholdrycker (till exempel benämningen snaps), bör dryckens alkoholhalt förklaras tydligt. Föreställningen om en stark alkoholdryck bör upphävas med lika övertygande information om det motsatta, till exempel genom att presentera alkoholhalten med lika stor typsnitt som delen som tyder på en stark dryck.

Tillåtna avvikelser

På basis av olika dryckgruppers egenskaper/konsistens har det varit ändamålsenligt att i stadganden tillåta olika avvikelser mellan den för drycken fastställda och den på etiketten anmälda alkoholhalten. Följande avvikelser tillåtas:

- 0,3 vol.% för andra än nedan uppräknade drycker
- $\pm 0,5$ vol.% för viner och öl, vars alkoholhalt inte överstiger 5,5 volymprocent
- $\pm 0,8$ vol.% för specialviner (vilket betyder över 3 år gamla lagrade kvalitetsviner, skummande viner, kolsyrade skummande viner, starka viner, mousserande viner och kolsyrade mousserande viner)
- $\pm 1,0$ vol.% för öl, vars alkoholhalt överstiger 5,5 volymprocent och fruktviner, cider samt andra motsvarande alkoholdrycker som kan vara halv-mousserande eller mousserande; samt
- $\pm 1,5$ vol.% för drycker som innehåller maserade frukter eller växtdelar

(Kommissionens direktiv 250/87, artikel 3 och kommissionens förordning 753/2002, artikel 3).

Mätningens osäkerhet

Vid granskning av produkters enlighet med stadganden iakttas förutom de ovannämnda produktgruppspecifika tillåtna avvikelserna också mätningens osäkerhet beträffande analysresultaten. Mätningens osäkerhet bedöms av laboratoriet som granskar drycken. Mätningens osäkerhet beror på bestämningsmetod, laboratorium och produktgruppen under mätning. Avvikelser som beror på metodens repeterbarhet och reproducerbarhet ingår i mätningens osäkerhet.

I sin praxis beträffande avgörandet av analysresultaten har Valvira använt EU:s rekommendation (till exempel kommissionens direktiv 78/2003), som fastställer att produkten inte överensstämmer med rättsakter om det angivna analysresultatet överstiger den tillåtna avvikelserna efter tillämpning av mätningens osäkerhet.

Exempel

Ett vin har en etikett som deklarerar vinets alkoholhalt till 12,5 volymprocent. Då bör mätningens osäkerhet beträffande bestämningsmetoden för alkoholhalten som angetts av det granskande laboratoriet iakttas (i till exempel Alkohollaboratoriet $\pm 0,06$). Därutöver skall den tillåtna avvikelserna ($\pm 0,50$) mellan etiketten och den bestämda alkoholhalten beaktas. I detta exempel skulle en bestämd alkoholhalt mellan 11,94 och 13,06 vara acceptabel.

Vinprodukter

Beträffande påskriften om alkoholhalten för vinprodukter (tulltariffens tullpositioner 22.04 och 22.05) har även stadgats om i kommissionens förordning 753/2002. Alkoholhalten bör antecknas på vinflaskornas etiketter som volymprocent eller halva procentenheter. Påskriften bör vara i samma blickfält som vinets varunamn och informationen om vinets nominella volym. Därutöver har det stadgats att påskriften bör göras med minst

- 5 mm höga siffror och bokstäver ifall nominella volymen överstiger 100 cl
- 3 mm höga siffror och bokstäver ifall nominella volymen är 20-100 cl; eller
- 2 mm höga siffror och bokstäver ifall nominella volymen inte överstiger 20 cl (artikel 3).

Försäljning av drycker som innehåller högst 4,7 volymprocent alkohol

Ett undantag från de ovan presenterade gäller produkter som säljs i annan än Alko Ab:s detaljförsäljning eller restauranger med C- utskänkingsrättigheter. Dessa produkters högsta tillåtna alkoholhalt är 4,7 volymprocent. Ifall dessa produkters analyserade alkoholhalt överstiger 4,7 procent, med beaktande av analysens angivna mätningsosäkerhet, får drycken levereras enbart till Alko Ab:s detaljförsäljning och till restauranger med A- eller B-utskänkingsrättigheter, förutsatt att alkoholhalten fyller de ovannämnda exakthetskraven (alkohollag, 1143/1994, ändring 764/2002, ikraftträdelsebestämmelse: förordning om alkoholdrycker och sprit 1344/1994, ändring 1207/2002, 20 §).

Alkoholdryckens tillverkare och importör är ansvarig för dess kvalitet och konsistens samt för att produkten, dess förpackningspåskrifter och annan presentation överensstämmer med tillämpliga stadganden och bestämmelser (alkohollag 43 §, 1 mom.). Valvira's uppgift är att tillse att detta ansvar uppfylls och att vid behov förbjuda överlämnandet av alkoholdrycken till marknaden eller indra produkten från marknaden utan ersättning om produkten eller dess presentation överträder tillämpliga stadganden och bestämmelser (alkohollag 43 §, 2 mom. och 49 §, 2 mom.).

Valvira uppmantrar tillverkare och importörer av alkoholdrycker att fästa uppmärksamhet vid att deras produkter överensstämmer med stadganden när det gäller alkoholhaltsanteckningar samt att följa ovannämnda stadganden om påskriften.

Ytterligare information om förpackningspåskrifter fås från Valvira, tfn 09-7729 2450 eller e-post: alkoholi@valvira.fi